

TERVISEAMET

ETTEKIRJUTUS nr 12.2-1/24/4670-17

kuupäev digiallkirjas

Ettekirjutuse adressaat: Piibeleht Varahaldus OÜ

11040787

Liivalaia tn 17, Tallinn

t.uripea@maatehingud.ee

RESOLUTSIOON

Terviseamet kohustab Piibeleht Varahaldus OÜ-d:

- 1. muutma veevärki varustava joogiveeallika veetöötlust selliselt, et püsivalt oleks tagatud jaotusvõrgu kaudu tarbijale antavas joogivees ammooniumi, mangaani ja raua sisalduste vastavus kehtestatud joogivee kvaliteedinõuetele.**

Ettekirjutuse täitmise tähtaeg: 31.01.2025

SUNNIRAHA HOIATUS

Ettekirjutusega pandud kohustuse määratud tähtajaks täitmata jätmise korral määrab Terviseamet ettekirjutuse adressaadile veeseaduse § 254 alusel **sunniraha 5000 (viis tuhat) eurot** ettekirjutusega pandud kohustuse täitmata jätmise eest.

Sunniraha võib kuni ettekirjutuse täitmiseni rakendada korduvalt.

Sunniraha mittetasumisel edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Kohtutäiturile edastamisel lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

VAIDLUSTAMISVIIDE

Ettekirjutuse peale on õigus esitada vaie Terviseametile haldusmenetluse seaduse §-s 75 sätestatud tähtaja jooksul või kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatu kohaselt.

ASJAOLUD

Terviseamet (edaspidi amet) viis veeseaduse (edaspidi VeeS) § 250 lg 1 ja lg 3 ning korrakaitseaduse (edaspidi KorS) § 27 alusel läbi riikliku järelevalvemenetluse Piibeleht Varahaldus OÜ, registrikood 11040787 (edaspidi veekäitleja) suhtes, eesmärgiga kontrollida Suurpea küla joogivee kvaliteedi vastavust sotsiaalministri 24.09.2019 määruse nr 61 „Joogivee

kvaliteedi- ja kontrollinõuded ja analüüsimeetodid ning tarbijale teabe esitamise nõuded“ (edaspidi määrus nr 61) piirsaldustele. Veekäitleja on veevärgi haldajana KorS § 15 lg 1 mõistes avaliku korra eest vastutav isik. Järelevahtemenetluse aluseks olev ohukahtlus lähtus asjaolust, et peale hooldustööde teostamist esitas veekäitleja ametile Suurpea küla veevärgist (edaspidi veevärk) võetud joogivee analüüside tulemused, mille kohaselt ei vastanud joogivesi mangaani ja ammooniumi osas kvaliteedinõuetele.

Amet saatis veekäitlejale 19.05.2023 menetluse alustamise ja seletuste küsimise kirja 12.2-1/23/4670-1, milles palus veekäitlejal esitada seletused joogivee kvaliteedi parandamiseks planeeritavate tööde ning nende valmimise tähtaegade kohta. Veekäitleja edastas ametile vastuskirja nr 12.2-1/23/4670-2 koos analüüsiaktiga nr EE23001608, mille kohaselt vastas Suurpea küla pumplast (edaspidi pumpla) võetud analüüsis näitaja ammoonium piirsaldusele, kuid mangaani tulemuseks oli 430 µg/l (piirsaldus 50 µg/l). Veekäitleja teavitas, et nad tegelevad mangaani kõrgeenenud sisaldusele lahenduse leidmisega.

Joogivee kvaliteedi kontrollimiseks võttis amet 18.07.2023 pumplast ja Lahe põik 5 asuvast korterelamu keldri veesõlmest (edaspidi veesõlm) joogivee proovid. Katseprotokollide KL2023/V134436K ja KL2023/V134437K kohaselt vastasid näitaja ammoonium tulemused piirsaldusele, kuid mangaani ja raua tulemused mitte. Pumplast peale filtreid võetud joogivee analüüside tulemustes saadi mangaani sisalduseks 1100 µg/l (piirsaldus 50 µg/l) ja raua tulemuseks 640 µg/l (piirsaldus 200 µg/l). Veesõlmest võetud joogivee analüüside tulemuste kohaselt oli mangaani tulemuseks 760 µg/l (piirsaldus 50 µg/l) ning raua tulemuseks 490 µg/l (piirsaldus 200 µg/l).

Veekäitleja teavitas ametit kirjaga nr 12.2-1/23/4670-4, et pumplas tehti hooldustöid. Amet edastas veekäitlejale riikliku järelevahtemenetluse raames kirja nr 12.2-1/23/4670-5, milles soovitas veekäitlejal kaaluda veevärgis veekvaliteedi parandamiseks täiendavaid meetmeid nagu (lisa)filtrite paigaldamine ja hooldamine tarbija juures, uue veeallika kasutusele võtmine või laiem ringi veetöötlemisele spetsialiseerunud ettevõtetega konsulteerimine.

Võttes arvesse veetöötlemise ebapiisavust mangaani, ammooniumi ja raua sisalduse vähendamisel soovitas amet veekäitlejal uuendada ja ametiga kooskõlastada uus joogivee kontrolli kava. Uue joogivee kontrolli kava kohaselt määratakse mangaani, raua ja ammooniumi sisaldust vähemalt kord kvartalis vähemalt kahe aasta jooksul, kuna ameti hinnangul ei anna kord aastas mangaani, ammooniumi ja raua sisalduse seiramine veekäitleja poolt piisavat teavet joogivee kvaliteedi ja töötlemise tõhususe kohta.

Amet palus veekäitlejal esitada ajakava joogivee kvaliteedi parandamiseks planeeritavatest töödest ning nende valmimise tähtaegadest. Veekäitleja teavitas ametit 14.08.2023 saadetud kirjas nr 12.2-1/23/4670-6, et pumplas tehti hooldustöid ning veetöötlemisele lisati veekvaliteedi parandamiseks kloreerimine 20 ml / 1 m³. Veekäitleja vastusest ei tulnud välja edasised joogivee kvaliteedi parandamiseks planeeritavad tööd ning tööde valmimise tähtajad. Veekäitleja kooskõlastas ametiga uue joogivee kontrolli kava aastateks 2023 kuni 2028, milles tihendati mangaani, raua ja ammooniumi uurimise sagedust nelja korrani aastas ning lisati kloreerimisega seotud näitajate uurimine. Joogivee kontrolli kava kohaselt on joogivee käitleja planeerinud tavakontrolli teha igal aastal märtsis, juunis, septembris ja detsembris.

Veekäitleja edastas ametile OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse 23.02.2024 analüüsiakti nr EE24000393, mille kohaselt vastasid pumplast võetud mangaani, ammooniumi ja raua analüüside tulemused piirsaldustele. Ühtlasi teavitas veekäitleja ametit 18.03.2024 kirjaga, et pumplas tehti

hooldustöid ja veetötlussüsteemile hakati kloori asemel lisama KMnO_4 lahust. Veekäitleja edastas ametile 07.03.2024 ja 20.03.2024 pumplast võetud analüüside tulemused, mille kohaselt vastasid ammooniumi, mangaani ja raua sisaldused piirsaldustele. Lisaks edastas veekäitleja ametile 25.03.2024 võetud joogivee analüüside tulemused, mis olid võetud nii veesõlmest kui ka pumplast. Veesõlmest võetud analüüsid vastasid kvaliteedinõuetele. Pumplast võetud katseprotokolli KL2024/V144115K kohaselt oli ammooniumi tulemuseks 0.58 mg/l (piirsaldus 0.50 mg/l).

Joogivee kvaliteedi kontrollimiseks võttis amet 10.04.2024 pumplast ja veesõlmest joogivee proovid. Katseprotokolli KL2024/V144746K ja KL2024/V144748K kohaselt vastasid ammooniumi ja raua sisaldused piirsaldustele, kuid mangaani tulemuseks saadi pumplast 290 $\mu\text{g/l}$ ja Lahe põik 5 korterelamu veesõlmest 170 $\mu\text{g/l}$ (piirsaldus on 50 $\mu\text{g/l}$).

Veekäitleja teavitas ametit 24.04.2024, et 11.04.2024 vahetati KMnO_4 lahuse mahuti suurema vastu, kuna mahuti suurus ei võimaldanud tagada piisavat lahuse doseerimist. Veekäitleja edastas ametile 06.05.2024 pumplast võetud joogivee analüüside tulemused, mille kohaselt vastasid mangaani, ammooniumi ja raua tulemused piirsaldustele. Joogivee kvaliteedi kontrollimiseks võttis amet 09.05.2024 pumplast ja veesõlmest joogivee proovid. Katseprotokolli KL2024/V145652K ja KL2024/V145653K kohaselt vastas pumplast võetud raua tulemus piirsaldusele, kuid veesõlmest võetud tulemuste kohaselt oli näitaja raud tulemuseks 540 $\mu\text{g/l}$ (piirsaldus 200 $\mu\text{g/l}$). Ammooniumi tulemuseks oli nii pumplast kui ka veesõlmest võetud analüüsid 0.56 mg/l (piirsaldus 0.50 mg/l). Mangaani tulemuseks saadi pumplast väljuvas vees 1800 $\mu\text{g/l}$ ja veesõlmest 2200 $\mu\text{g/l}$ (piirsaldus 50 $\mu\text{g/l}$).

Veekäitleja edastas ametile 26.07.2024 võetud joogivee analüüside tulemused. Katseprotokolli nr KL2024/V148555K ja KL2024/V148554K kohaselt vastas veesõlmest võetud ammooniumi tulemus piirsaldusele, kuid pumplast võetud analüüsis saadi näitaja ammooniumi tulemuseks 0.76 mg/l (piirsaldus 0.50 mg/l). Nii pumplast kui ka veesõlmest võetud analüüside tulemuste kohaselt vastas näitaja raud piirsaldusele. Mangaani tulemuseks saadi pumplast väljuvas vees 170 $\mu\text{g/l}$ ja veesõlmest 190 $\mu\text{g/l}$ (piirsaldus 50 $\mu\text{g/l}$).

ETTEKIRJUTUSE ADRESSAADI ARVAMUS JA VASTUVÄITED

Amet võimaldas veekäitlejale 18.10.2023 kirjaga nr 12.2-1/23/4670-9 ja 11.09.2024 kirjaga nr 12.2-1/24/4670-15 riikliku järelevalvemenetluse raames ära kuulamise. Veekäitleja esitas oma arvamused, seletused ja vastuväited 31.10.2023 kirjaga nr 12.2-1/23/4670-10 ja 23.09.2024 kirjaga nr 12.2-1/24/4670-16.

Veekäitleja viitas haldusmenetluse seaduse § 3 lg 2 halduse õigusakti ja toimingute vajalikkusele ning väitis, et kuna piirsalduse ületamine on vaid mangaani osas ning ammooniumi osas on see tühine, siis tuleb lähtuda menetluses kõige leebema abinõu võimalikust kohaldamisest. Abinõu vajalikkus tähendab veekäitleja hinnangul seda, et kohaldatav abinõu on kõige leebem, s.o puudub veel leebem (kuid sama efektiivne) alternatiiv. Veekäitleja leidis, et kui mangaani piirsalduse ületamine ei ole inimese tervisele (üli)ohulik, siis saaks taotleda veeseaduse §-s 85⁷ lg 1 sätestatud erandi kohaldamist. Ühtlasi leidis veekäitleja, et ametil tuleks ohtlikkust eraldi hinnata, vastavast hinnangust veekäitlejat teavitada ja taotlus erandi tegemiseks enne ettekirjutuse andmist läbi vaadata. Veekäitleja leidis, et amet ei ole veekäitlejat teavitanud ohtlikkuse hindamise tulemustest. Veekäitleja tõi välja, et neil oli esitatud taotlus sotsiaalministri 24.09.2019 määruse nr 61 § 12¹ lg

1 p 3 alusel, et pärast tervisele ohtlikkuse hindamist annaks Terviseamet veekäitlejale teada, mis nõu nad joogivees ammooniumi, mangaani ja raua sisalduste vastavuse tagamiseks rakendatavate võimalike meetmete osas annavad ja kuidas oleks võimalik veeseaduse §-s 85⁷ sätestatud erandit taotleda.

PÕHJENDUSED

Joogivesi peab VeeS § 85 lg 1 kohaselt vastama määruses nr 61 kehtestatud kvaliteedinõuetele. VeeS § 87 lg 2 kohaselt tagab joogivee käitleja jaotusvõrgu kaudu antava joogivee vastavuse määrusega nr 61 kehtestatud nõuetele kohani, kus joogivesi saab kättesaadavaks teisele käitlejale või tarbijale. Veevärgis on pika aja jooksul olnud probleeme kõrgenenud mangaani, raua ja ammooniumi sisaldusega. Periooditi on eelnimetatud näitajad vastanud seatud piirsisaldustele, kuid seejärel on veekvaliteet taas ebastabiilseks muutunud. Aastatel 2023 ja 2024 on teostatud 24 joogivee analüüsi, milles on uuritud mangaani sisaldust ning 23 joogivee analüüsi, milles on uuritud raua ja ammooniumi sisaldust. Teostatud analüüsides ei ole mangaan vastanud nõuetele 18-l korral. Ammoonium ei ole vastanud nõuetel 9-l korral ning raud 6-l korral. Aastatel 2023 ja 2024 teostatud joogivee analüüsides on mangaan, raud ja ammoonium vastanud samaaegselt nõuetele 5-l korral, mis on 22 protsenti 2 aasta jooksul teostatud analüüsides.

Veekäitleja hinnangul tuleks ametil hinnata ammooniumi, mangaani ja raua mõju inimeste tervisele. Maailma Terviseorganisatsiooni joogivee kvaliteedi juhendis on nende näitajate mõju tervisele käsitletud. Amet leiab, et ei ole vajalik teostada täiendavaid hinnanguid näitajatele, mille mõju on Maailma Terviseorganisatsioon hinnanud. Ameti hinnangul ei ole antud hetkel piisavat alust käsitleda ülaltoodud kolme indikaatornäitaja ületust joogivees võimaliku otsese ohuna inimese tervisele, kuid tarbijatele peab olema tagatud kvaliteedinõuetele vastav ning vastuvõetav joogivesi. Eeltoodud näitajate nagu mangaani, raua ja ammooniumi kõrgem tase on tihti vee hägususe ning ebameeldiva lõhna ja maitse põhjustajateks, mõjutades seeläbi joogivee vastuvõetavust. Joogivee vastuvõetamatuse ning kvaliteedinõuetele mittevastavuse tõttu on ameti poole pöördunud ka tarbijad, nii iseseisvalt kui Kuusalu Vallavalitsuse kaudu.

VeeS § 87 lg 4 p 4 kohaselt uurib joogivee käitleja joogivee kvaliteedinõuetele mittevastavuse põhjusi ja rakendab vajalikke abinõusid puuduste kõrvaldamiseks. Veekäitleja on varasemalt veekvaliteedi piirsisalduste ületuste avastamisel rakendanud meetmeid veekvaliteedi parandamiseks, kuid ei ole suutnud tagada püsivalt nõuetekohast joogivee kvaliteeti.

Ameti hinnangul ei taga veekäitleja poolt rakendatav veetöötlus joogivee kvaliteedi püsivat nõuetele vastavust. Veevärk ammutab oma vee puurkaevust katastri numbriga 719, mille vesi pärineb kambriumi-vendi põhjaveekogumist. Kambrium-vendi põhjaveekiht sisaldab looduslikult rauda, mangaani, ammooniumi, mida on näidanud ka puurkaevust võetud analüüsid. Katseprotokoll nr KL2020/V90598K kohaselt on põhjaveest võetud näitaja raua tulemuseks 1080 µg/l (piirsisaldus 200 µg/l), ammooniumi tulemuseks 0.68 mg/l (piirsisaldus 0.50 mg/l) ja mangaani tulemuseks 405.9 µg/l (piirsisaldus 50 µg/l). Põhjavee kvaliteedis toimivate muutuste tõttu on oluline rakendada sobivat veetöötlust, mis arvestaks põhjavee omadusi, sealhulgas ka põhjavee kvaliteedi kõikumisest tulenevaid töötlemisvajadusi.

Veekäitleja on ametit teavitanud 18.03.2024 kirjaga, et veekvaliteedi parandamiseks on veetöötluses kasutusele võetud KMnO₄ lahus. Siiski näitavad peale veetöötluse täiendamist võetud veeproovid, et KMnO₄ lahuse kasutusele võtmine ei ole suutnud tagada püsivat joogivee kvaliteedi

nõuetele vastavust. Ametile ei ole esitatud lisainfot veetöötluste täiendamisest või uute lahenduste kasutuselevõtust, mis võiksid aidata tagada püsivat joogivee kvaliteeti.

Veekäitleja tõi kirjas nr 12.2-1/24/4670-16 välja, et neil oli esitatud taotlus sotsiaalministri 24.09.2019 määruse nr 61 § 12¹ lg 1 p 3 alusel. Amet juhib tähelepanu, et määrus nr 61 § 12¹ sätestatu kehtib tarbimiskoha veevärgi kohta.

Veekäitleja palus ametil kirjades nr 12.2-1/23/4670-10 ja 12.2-1/24/4670-16 anda nõu veevärgi veekvaliteedi parandamise osas. Lisaks soovis veekäitleja teada, kuidas oleks võimalik veeseaduse § 85⁷ väljatoodud joogivee kvaliteedinõuete erandit taotleda. Amet teavitas veekäitlejat kirjas nr 12.2-1/23/4670-11, et soovitusel veevärgi veekvaliteedi parandamise osas andis amet 31.07.2023 veekäitlejale saadetud riikliku järelevalvemenetluse raames kirjas nr 12.2-1/23/4670-5. Nendeks soovitusteks olid tarbijate nõusolekul maja sisenditele (lisa)filtrite paigaldamine, uue veeallika kasutusele võtmine või rajamine, laiema ringi veetöötlustespertidega konsulteerimine.

Amet selgitas kirjas nr 12.2-1/23/4670-11, et joogivee näitajate piirväärtuste järgimise nõuetest võib amet joogivee käitleja taotlusel teha erandi, kui erandi kohaldamine ei too kaasa võimalikku ohtu inimese tervisele ja asjassepuutuva piirkonna joogiveevarustust ei ole muul viisil võimalik mõistlike vahenditega korraldada. Veeseaduse § 85⁷ lg 2 kohaselt võib § 85⁷ lg 1 väljatoodud erandit kohaldada üksnes juhul, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) joogivett võetakse uuest joogiveehaarde valgalast või toitealast;
- 2) valgalal või toitealal on tuvastatud uus saasteallikas;
- 3) valgalalt või toitealalt on äsja otsitud või leitud uusi näitajaid või
- 4) valgalal või toitealal on tekkinud ettenägematu ja erandlik olukord, mis võib põhjustada näitajate väärtuste ajutist piiratud ületamist.

Ametile teadaolevalt ei esine veekäitleja veevärgis veeseaduse § 85⁷ lg 2 p 1 kuni p 4 väljatoodud erandi kohaldamise asjaolusid. Veekäitleja ei ole teavitanud ametit täiendavatest asjaoludest, mis võimaldaksid erandit kohaldada ega vastavasisulist taotlust esitanud.

Veekäitleja on näidanud, et kvaliteedinõuetele vastav joogivee kvaliteet on võimalik ajutiselt saavutada, kuid rakendatud meetmed ei ole joogivee kvaliteeti suutnud tagada pikaajaliselt. Amet selgitab, et kuna veevärgile ammutatakse vesi põhjaveekihi, mis sisaldab looduslikult rauda, mangaani, ammoniumi on oluline täiendada veevärki varustava joogiveeallika veetöötlust selliselt, et see arvestaks põhjavee omadusi, sealhulgas põhjavee kvaliteedi kõikumisest tulenevaid töötlemisvajadusi. Vaatamata asjaolule, et joogivesi ei vasta peale viimaseid veetöötluste muudatusi jätkuvalt kvaliteedinõuetele, ei ole veekäitleja ametile teadaolevalt täiendavaid muudatusi joogiveeallikat varustavas veetöötlustes teinud. Eelnevalt tulenevalt leiab amet, et antud juhul on riikliku järelevalvemenetluse eesmärk kõige paremini saavutatav KorS § 28 lg 1 alusel ettekirjutuse koostamisega.

(allkirjastatud digitaalselt)